

Prædiken af Morten Munch
Pinsedag / 31. maj 2020
Tekst: Joh 14,15-21

ÅNDENS FÆLLESSKAB OG MEDVANDRING

Ånd og fællesskab

Flere af Johannes-teksterne, også den vi har i dag, kan forekomme os noget højtsvævende og filosofiske. Men lytter vi os nærmere ind på teksten, gengiver den ikke abstrakte idéer om Helligånden og det kristne liv, men sætter ord på en erfaring.

Der bruges erfaringsnære ord som at 'se' og 'kende' og 'elske'. Og det går også den anden vej: Den troende bliver set og elsket og kendt af en, der aktivt giver sig til kende.

Det flydende i teksten er, hvem denne anden er, der giver sig til kende – i det ene øjeblik er det Ånden, i det næste øjeblik er det Sønnen eller Faderen eller et samspil mellem de tre på kryds og tværs.

Det er den slags tekster, der ligger til grund for treenighedstanken. I den aktuelle tekst, er det Sønnen, der beder Faderen om at sende Ånden. Faderen er den, der sender - Ånden er den tilsendte – men i og med at Ånden kommer, kommer også Faderen og Sønnen til menigheden.

Det vekslende samspil tager sig ud som en dans, hvor personerne fletter sig ind og ud af hinanden med ordet 'fællesskab' som en passende overskrift.

Ånd og fællesskab hører sammen! Når vi siger ånd i kristen betydning, siger vi også fællesskab. Åndens opgave i verden er at drage mennesket ind i fællesskabet mellem Faderen og Sønnen - et fællesskab, hvor vi ser og bliver set, kender og er kendt.

Der er en gensidighed, men også en asymmetri. For vi ser og kender Gud stykkevist, mens Gud ser og kender os helt. Vores kærlighed til Gud er svigtende og ustadig, mens Guds kærlighed til os er fuldkommen i overgivelse og troskab.

Ånd og kærlighed

De erfaringsnære ord – at se, kende og elske – er i teksten flankeret af talen om at holde Kristi bud. Det kommer først og sidst i teksten som den ramme, den kristne erfaring af Ånden er indplaceret i.

Spørger vi efter Ånd, viser teksten os hen til Jesu bud om kærlighed. Når vi tjener andre i kærlighed, kommer Gud nær - eller rettere: da ser vi hans nærvær.

Jesu bud om kærlighed er båret af ånd. Derfor handler kærlighedsbuddet ikke om en bydende pegefinger, men om genkendelse af det livskald, der ligger dybt i skabelsens gåde – skabelsens 'hvorfor'.

At være et spirituelt menneske i kristen forstand handler om noget så konkret som at tilgive hinanden, være fredselkende, tale sandt, afvise sladder, stå op for den svage, give til den der mangler – og i alt dette se Gud som han er.

Ånden åbenbares i det kærlighedsspor Jesus trådte på jord.

Ånd og medvandring

Hans spor i verden var ikke abstrakte og spekulative. De viste en handlende kærlighed, hvori Gud giver sig til kende.

Når vi går i hans spor - der ikke er nogen let vej - giver han os det løfte med på vejen, at vi ikke går alene, ikke skal være forældreløse eller forladte.

For på dén vej, er Ånden med os som vores trofaste medvandrer – sendt med det formål at give os troens øje på Jesus og dermed hjælp og styrke til at gå i hans spor.

På den vej spirer der et nyt liv frem, der understøttes af Helligånden.

Karakteren af Åndens medvandring beskrives med ordet "talsmand". Det bruges 5 gange i Jesu afskedstale i Joh Ev og har mindst lige så mange betydninger.

En talsmand er en, der kommer op på siden af os som vejleder, opmuntrer, trøster, forsvarer, hjælper og rådgiver.

Det er på kærlighedens støvede og besværlige vej – det der i teksten angives som Jesu bud – at Ånden yder os denne bistand.

Når vi ser lidt dybere i Johannes-teksten ligger der altså – vil jeg mene – en konkret og handlingsnær betydning lige under overfladen.

Men jeg vil indrømme, at det er en svær tekst, når vi gerne vil have lukket mere op for det i forvejen svære og luftige ord 'ånd'.

Hvad Johannes-teksten mangler i ydre handling og drama, har vi til gengæld i rigeligt mål i den klassiske pinseberetning fra ApG 2, som vi læste fra alteret.

Ånd og vind

Her er Åndens luftighed til stede i håndgribelig form, som en kraftig vind, der fylder den lokalitet, hvor disciplene er forsamlede.

Ordet for 'ånd' på både hebraisk og græsk og dermed i både Gammel som Ny Testamente kan også oversættes med 'vind'.

Når Jesus efter opstandelsen puster på disciplene og siger 'modtag Helligånden', er det et ekko af skabelsesberetningen, hvor Gud blæser sin livsånde i mennesket.

Der er en tæt sammenhæng mellem ånd, livsånde, åndepust og vind.

Når Jesus ånder på disciplene med Helligånd, er det en indblæsning af liv. Bevægelsen er indadgående - som lunger der fyldes af luft - som hjerter der fyldes af kærligheds og sandheds ånd.

Men når vinden blæser på pinsedagen, bliver det tydeligt, at det også er en udadgående bevægelse, for disciplene nærmest blæses ud på gader og stræder for at forkynde evangeliet.

Begge bevægelser af input og output hører med i den kristne forståelse af ånd - som to sider der ikke kan undvære hinanden, uden at bevægelsen stagnerer.

Ånd går indad

Åndens indadgående bevægelse i mennesket handler om troens inderliggørelse og levendegørelse.

Før i tiden lærte man salmevers *udenad*. Det kan ikke undervurderes, hvad det har haft af betydning for mennesker at kunne fremkalde sig gode livstydende ord i forskellige situationer. Men ordenes virkning forudsætter, at de også er lært *indenad*.

Og her kommer Helligånden ind i billedet som den, der lærer os evangeliet indenad, så det går os i blodet, går os til hjerte, giver mening og sammenhæng, trøst og kraft, opliver og oplyser, former og danner.

Sagt med Jesu lignelse om sædekornet er det Åndens opgave at lægge Jesu ord ned i hjertets muld, så det spirer og bærer frugt.

Eller som det siges hos profeten Jeremias i kap. 31, som vi også har hørt i dag: "Jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte... Ingen skal længere belære sin landsmand og broder og sige: Kend Herren. For alle kender mig, fra den mindste til den største".

Det kendskab, profeten taler om, er hjertets kendskab, ikke en ydre kundskab. Der er en dyb samklang mellem profeten Jeremias' tale om Ånden og dens virkning og Jesu afskedstale. Begge steder optræder ordet at kende som et nøgleord.

Den berømte rejse fra hoved til hjerte, fra kundskab til kendskab, kan være lang. Ja, det er en rejse, vi aldrig bliver helt færdige med. For med Ånden som rejsefører er der altid mere at opdage.

Tænk bare på bønnen fadervor, der har en dybde, som et helt liv ikke kan nå til ende med. Jeg opdager stadig nye ting i fadervor, alt efter hvor i livet jeg befinder mig.

Ånden er på spil, når et fadervor åbner sig fra at være et ydre ord på vore læber til at forbinde os med uendeligheden og evigheden.

Ånd går udad

Helligåndens bevægelse er også udadgående. Vinden på pinsedagen havde en centrifugal kraft, der blev startskuddet til kirkens verdensmission. Evangeliet er for alle og enhver.

Pinsemorgen får Ånden de bedende og formodentlig stillesiddende disciple til at bevæge sig ud på gaden. Der er tid til ro og fred, til at meditere og kunne mærke sig selv.

Men kristen spiritualitet søger ikke kun indad. Den søger opad, og så søger den samtidig altid *udad mod næsten*. Så er vi tilbage, hvor jeg begyndte prædikenen, ved ordet fællesskab.

Til forskrækkelse for den spirituelt søgende, der er på sin egen individuelle trosrejse, er Helligånden insisterende på at sende os hen til næsten og medmennesket, sådan som Jesu bud gør det klart.

Der er ikke et liv uden en opgave. Ikke et menneske uden en evne. Ikke en dag uden et kald.

Pinsedagen minder os om, at Gud er i bevægelse, hen til os, hen til ethvert menneske - og vil bevæge os i samme retning - i en fælles bevægelse med Ånden som medvandrer.

Amen